

**Idrottsförvaltningens
handlingsplan mot
våldsbejakande
extremism
Augusti 2017**

**Idrottsförvaltningens handlingsplan mot våldsbejakande
extremism**

Maj 2017

Dnr: 02.03.03/347/2017

Utgivningsdatum: Maj 2017

Kontaktperson: Jan Grönqvist, e-post: jan.gronqvist@stockholm.se

Innehåll

Inledning	4
Definitioner	5
Olika våldsbejakande extremistmiljöer i Sverige.....	5
Lägesbild	8
Tidig upptäckt	8
Förebyggande arbete	9
Utbildning	12
Uppföljning	12
Samverkan	13
Aktiviteter	13

Inledning

I en demokrati har alla rätt att uttrycka sina politiska åsikter, även sådana som kan uppfattas som obekväma. Politiska handlingar som står i strid med demokratins grundläggande spelregler kan dock aldrig accepteras. Det är därför viktigt att värna demokratin mot våldsbejakande extremism.

För att säkerställa Stockholms stads förmåga att förebygga och försvåra våldsbejakande extremism i staden beslutade kommunfullmäktige i maj 2016 om stadsövergripande riktlinjer mot våldsbejakande extremism. I enlighet med dessa inrättades en central samordnare för att koordinera stadens arbete. Den centrala samordnaren är placerad på stadsledningskontoret, avdelningen för välfärdsutveckling. Till sin hjälp har den centrala samordnaren utpekade samordnare i alla stadsdelsförvaltningar samt i social-, utbildnings-, idrotts-, kultur- och arbetsmarkandsförvaltningen. I *Budget 2017 – Ett Stockholm för alla* framgår att stadens arbete mot våldsbejakande extremism ska stärkas med utgångspunkt i de beslutade riktlinjerna.

En av flera åtgärder som beskrivs i riktlinjerna är att stadsdelsnämnderna och berörda facknämnder ska utarbeta lokala handlingsplaner.

Enligt stadens riktlinjer ska handlingsplanen behandlas av ansvarig nämnd och godkännas av kommunstyrelsen. Handlingsplanen ska följas upp årligen inom ramen för ordinarie styrning under målet om att Stockholm är en stad med levande och trygga stadsdelar. En första uppföljning av vidtagna åtgärder görs i samband med årets verksamhetsberättelse. Uppföljning sker även löpande i olika forum. Handlingsplanen revideras årligen utifrån aktuell lägesbild. Nästa revidering sker i samband med tertialrapport 1 2018. I revideringen ska status på föregående års vidtagna åtgärder framgå.

Definitioner

Nedan framgår definitioner av olika begrepp som används kring våldsbejakande extremism.

Våldsbejakande – handlingar såsom att stödja, uppmana till eller delta i ideologiskt motiverade våldshandlingar för att främja en sak.

Extremism – rörelser, ideologier eller individer som inte accepterar en demokratisk samhällsordning. Den grundläggande politiska normen, där politiska mål och samhällsförändringar kan påverkas genom politiken och uppnås genom demokratiska processer, accepteras inte. Extremism används också för att beskriva företeelser där individer använder extrema metoder för att förändra samhället i önskad riktning.

Radikalisering – Den process som leder till att en person eller en grupp stödjer eller utövar ideologiskt motiverat våld för att främja en sak. De individer som anslutit sig till våldsbejakande extremistmiljöer har nästan alltid genomgått en radikaliseringsprocess där det går att identifiera betydande likheter i radikaliseringsprocessen oavsett till vilken ideologi en person radikaliserats.

Olika våldsbejakande extremistmiljöer i Sverige

Tre olika våldsbejakande extremistiska miljöer beskrivs; den autonoma miljön, vit makt-miljön och den islamistiska extremistiska miljön. Dels förespråkar de våld för att nå sina ideologiska syften, dels har de en avsikt att förändra ett statskick. Nämnade våldsbejakande extremistmiljöer bedriver brottslig verksamhet i Sverige. Brottsligheten kan även riktas mot utlandet. Det är inte idealiskt att benämna miljöerna vänster- respektive högerextremism. När det gäller synen på statens grad av inblandning i ekonomin kan inte en traditionell höger - vänster skala användas då det finns de på högerkanten som menar att staten ska ha en hög grad av styrning av ekonomin. Både den autonoma miljön och vit makt-miljön delar även synsätt i vissa specifika frågor. Det finns flera gemensamma måltavlor och en gemensam syn på vissa internationella politiska förhållanden.

Autonoma miljön

Den autonoma miljön strävar efter ett klasslöst samhälle utan styre från någon auktoritet. Uppfattningen inom miljön är att dagens

Idrottsförvaltningens handlingsplan mot våldsbejakande

extremism

6 (13)

demokrati inte är tillfredsställande. Den enda styrelseformen som kan accepteras är ett självstyre från folket. Inom miljön hävdas att kapitalistiska drivkrafter har greppet om dagens samhälle och att detta utgör ett hinder för att uppnå idealsamhället – ett samhälle som är jämställt och klasslöst och där människor med olika ursprung och sexuell läggning ska kunna leva på lika villkor. Vissa sammanslutningar inom den autonoma miljön menar att ett nytt styrelseskick endast kan uppnås genom revolution. På kortare sikt är målet att försvara arbetarklassen mot vad man uppfattar som olika typer av angrepp. Försvaret mot dessa upplevda angrepp kan innefatta allt från fysiska attacker på meningsmotståndare till laglig lobbyverksamhet för förändrad lagstiftning. Ideologin omfattar en positiv inställning till feminism och HBT-personer och en positiv syn på invandring och mångkultur. Den autonoma miljöns ärkefiende är de som istället vill inrätta ett auktoritärt styre, vill begränsa invandringen och som säger sig värna den svenska etniciteten. Den avsedda ärkefienden är de som återfinns inom vit makt-miljön samt inom de icke våldsbejakande ideologiska miljöerna vilka ofta refereras till som högerextremistiska.

Personer inom den autonoma miljön använder benämningen fascister för att beskriva sina meningsmotståndare och alla andra som uppfattas upprätthålla fascistiska strukturer, exempelvis också företagare och myndighetsföreträdare. Brottsförebyggande rådet, Brå, och Säkerhetspolisen beskriver att den autonoma ideologin inte kan ses som en sammanhållen ideologi utan betonar att det rör sig om flera olika inriktningar kopplat till olika sakfrågor, men under ett och samma ideologiska tak.

Vit makt-miljön

Vit makt-miljön ser framför sig ett etniskt homogent samhälle där det inte förekommer inslag av andra kulturer. De menar att människosläktet kan delas in i raser och de ser negativt på invandring av människor som de inte räknar till den vita rasen. Omvärlden förknippar ofta vit makt-miljön med den nationalsocialistiska ideologin och flera aktörer inom miljön har anammat denna (även om det inte gäller för samtliga i miljön). En central tanke inom hela miljön är föreställningen om en judisk konspiration och ett judiskt inflytande som anses hota den vita rasen, en judisk ockupationsregering – ZOG (Zionist Occupation Government). Det påstås att inflytandet utövas, inte bara från judar, utan också från andra som är en del i konspirationen. Exempel på institutioner och makthavare som av vit makt-miljön är utpekade som understödjare av ZOG är media och staten, i synnerhet polisen. De problem som finns i samhället förklaras bero på det judiska inflytandet och det mångkulturella samhället. Inom vit makt-miljön är en del av målet ett auktoritärt styre och det verkar finnas drivkrafter för tydlig struktur, ordning och totala lösningar. Sedan

en tid präglas delar av vit makt-miljön av en utveckling där man oftare talar om kultur istället för ras. De använder benämningar som patriotism eller ”nationella rörelsen” för att beskriva sig själva. Med kultur avses dock något som är lika oföränderligt som det man tidigare kallade ras, alltså något en person har med sig från födelsen och som är bestående. Framtoningen kan uppfattas ha blivit mjukare och uppmaningarna till brott förs fram med hjälp av en annan retorik, där den som är mottagare av budskapet ändå förstår att innebörden inte förändrats. År 2009 skrev Brå och Säkerhetspolisen att det inte finns någonting som pekar på att förändringen är annat än språklig.

Våldsbejakande islamistiska extremistmiljön

Den svenska våldsbejakande islamistiska miljön inspirerades övergripande av en salafistisk-jihadisk ideologi. Detta ideologiska paraply förenar både al-Qaida och Islamiska Staten (IS). IS är en utbrytarorganisation från al-Qaida och skillnaden dem emellan ligger närmast i att IS har en mer extrem syn på vilka de uppfattar som fienden. Enligt IS är alla som inte delar deras ideologi att betrakta som motståndare, vilket innebär att även muslimer som inte överensstämmer med gruppens övertygelser utmålas som fiender och utgör legitima måltavlor.

Gemensamt för dem båda är dock att ideologin motiverar attentat mot civila, dels enligt deras egen logik som svar på ockupation av muslimska länder och våld mot muslimer, dels som ett svar på upplevda kränkningar av islam. Målet som beskrivs är att genom våld införa ett islamiskt styre (sharia) inom ramen för en domedagsprofetia. De västerländska demokratiska styrelseidealerna, kolonialismen och förhållanden som tillskrivs västvärlden anses ha fördärvat islam. Västvärldens sekularisering och sätt att leva görs då även till mål för angrepp från miljöns extremister.

I samband med inbördeskriget i Syrien och de spridningseffekter som följde i närliggande länder lyckades IS skickligt profitera på det maktvakuum som uppstod. Genom propaganda på social media attraherade gruppen många anhängare, och när de utropade sitt kalifat i juni 2014 ökade tillströmningen till en nivå som saknar historisk jämförelse. Idag beräknar säkerhetstjänster att drygt 5000 individer rest från Europa för att ansluta sig till gruppen.

IS har även uppmuntrat till att anhängare bör utföra attentat i sina hemländer – med de vapen de har tillgång till. Många av de terrorattentat som drabbat Europa sedan 2014 kan härledas till IS - antingen genom attentatspersoner som har haft direkt kontakt med

Idrottsförvaltningens handlingsplan mot våldsbejakande

extremism

8 (13)

terrororganisationen, eller som på något sett inspirerats av dess upprop och ideologi.

Lägesbild

För en lägesbild på aggregerad nivå se stadsledningskontorets lägesbeskrivning för Stockholms stad.

Lokal lägesbild

Idrottsförvaltningens personal utgår från respektive stadsdelsförvaltnings lokala lägesbild där berörd verksamhet har sin geografiska placering.

Förvaltningen ska skapa en form för att sprida relevant material i lägesbilderna och ska också samverka med stadsdelsförvaltningarna vid kommande uppdateringar av lägesbilderna för att förenkla arbetet med att skapa en god bild över läget inom de olika delarna av Stockholm.

Inom idrottsförvaltningen förekommer att kunder och besökare i anläggningarna visar stöd för extremistiska grupper eller att personal känner oro för radikaliserings av vissa besökare. Förvaltningen ska skapa systematik kring vilka typer av händelser med koppling till våldsbejakande extremism som behöver lösas vid förvaltningen.

Lägesbilden återkopplas och uppdateras till idrottsförvaltningens personal via kontinuerlig samverkan mellan förvaltningarnas samordnare i samband med stadens nätverk och- dialogträffar mot våldsbejakande extremism.

Tidig upptäckt

Inom ramen för arbetet mot våldsbejakande extremism är det viktigt att upptäcka extremistiska miljöer och personer i riskzon att radikaliseras i ett tidigt skede. Medarbetare som arbetar i ett geografiskt område behöver känna till den lokala lägesbilden; vilka grupperingar som är aktiva, var de håller till och platser där individer kan tänkas rekryteras. Kunskap om olika gruppers symboler och andra kännetecken, till exempel kläder, är också betydelsefull liksom kunskap om vart medarbetare och medborgare ska vända sig när det

finns misstanke att en person håller på att radikaliseras eller på annat sätt stödjer, rekryterar eller förespråkar våldsbejakande extremism.

Stadens insatser mot våldsbejakande extremism har särskilt hög prioritet inom stadens arbete för att förebygga kriminalitet. Åtgärder ska vidtas skyndsamt när det finns kunskap om etablerade extremistgrupperingar i ett område, om individer som rekryterar till extremistgrupper eller där individer uppvisar riskbeteenden om radikalisering. Arbetet ska ske i samverkan med Polismyndigheten.

All personal bör känna till de viktigaste symbolerna för extrema grupper. Personalen ska kontakta ledningen vid upptäckt av förekomsten av symboler för extrema grupper eftersom det kan tyda på aktiva grupper och försök till rekrytering i området.

Symboler och klotter med extremistiska förtecken ska fotograferas och bifogas till incidentrapporteringssystemet IA.

Rädda Barnens orostelefon: 020 – 100 200

Orostelefonen kan du ringa om du är orolig över att någon håller på att radikaliseras. Via orostelefonen får man råd och stöd om vart man kan vända sig för att få hjälp i den kommun man bor. Samtalet är kostnadsfritt och man kan vara anonym. För mer information om orostelefonen se Rädda Barnens hemsida: <https://www.raddabarnen.se/vad-vi-gor/mer-om-vad-vi-gor/annu-mer/orostelefonen/>

Förebyggande arbete

Att främja demokratin innebär till exempel att verka för ett inkluderande samhälle där ingen känner sig utanför. Det kan handla om att motverka korruption och jäv eller att säkerställa den offentliga verksamhetens opartiskhet för att skapa tillit i samhället. Att vara aktiv i en förening leder utöver själva aktiviteten till social samvaro, fostran och kunskap. Många har funnit vänner för livet genom sitt föreningsdeltagande.

Att vara delaktig i en förening skapar även gemenskap inom bostadsområden och stadsdelar. Många områden i Stockholm skapar sin identitet med hjälp av den lokala föreningen. Föreningslivet samlar varje dag tusentals ledare som ofta ideellt lägger mycket tid och kraft på att leda barn och ungdomar.

För mer information om hur din verksamhet praktiskt kan arbeta förebyggande, gå in på nationella samordnaren mot våldsbejakande extremisms hemsida:

<http://samtalskompassen.samordnarenmotextremism.se/metod/forebyggande-arbete/>

Bokning av lokaler och tillsyn av lokaler

Föreningar kan boka lokaler för sina aktiviteter och möten genom idrottsnämndens lokalbokning. Föreningar som är bidragsberättigade eller subventionsberättigade skickar årligen in årsmöteshandlingar som visar föreningens demokratiska förankring. Föreningarna måste också lämna in stadgar vid sitt bildande samt vid revideringar. På så sätt kontrollerar nämnden föreningarnas demokratiska förankring.

En förening kan boka lokal i staden utan att vara bidrags- eller subventionsberättigad. Då betalar föreningen fullt pris. Däremot saknar idrottsnämnden i dessa fall möjlighet att på förhand kontrollera att föreningen styrs demokratiskt och för ett öppet och demokratiskt syfte.

Oavsett en lokalbokande förenings status i staden gäller alltid idrottsnämndens Villkor och regler för förhyrning. Dessa ger staden rätt att neka en bokningsförfrågan eller att avboka en kund om det på sannolika grunder kan antas att bokningen kan medföra allvarigare ordningsstörningar eller olaglig handling i eller invid anläggningen. Regeln innebär att staden kan stoppa en bokningsförfrågan eller bokning som är gjord av en privatperson, ett företag eller en förening, om den visar sig härröra från en extremistisk organisation. Staden får då göra en bedömning av mötets karaktär och eventuella risker för ordningsstörningar med anledning av mötet.

Alla som bokar en lokal har också ansvar för att tillfredsställande ordning och vakthållning upprätthålls i och i anslutning till lokalen under bokningen. Annars kan staden tillkalla ytterligare personal eller vaktbolag på kundens bekostnad. Som en sista åtgärd kan idrottsförvaltningen avbryta bokningen på plats.

Det är alltid den juridiska person som bokat lokalen som ansvarar för verksamheten i den. Bokad tid får inte överlåtas åt någon annan. Idrottsnämnden har möjlighet att kontrollera detta med

hjälp av befintlig personal på idrottsanläggningarna och med ambulerande tillsyn, en mobil servicefunktion som bevakar gymnastiksal, idrottshallar och vid behov andra lokaler och anläggningar.

Om det finns misstanke om att en förening, ett företag, organisation eller en privatperson med extremistiska förtecken bokat lokal eller skickat en bokningsförfrågan ska idrottsförvaltningens samordnare mot våldsbejakande extremism snarast kontaktas via sms eller e-post.

För stöd och samverkan gällande rutiner och riktlinjer för bokning av lokaler kan chefen för bokningsenheten på idrottsförvaltningen kontaktas.

Kontroll och uppföljning av föreningsbidrag

Idrottsnämnden svarar för stadens bidragsgivning till cirka 400 föreningar med barn- och ungdomsverksamhet och med verksamhet för funktionshindrade vuxna. För 2017 är den totala summan för idrottsnämndens föreningsstöd 67,6 miljoner kronor. Utöver det ekonomiska bidraget har föreningar med verksamhet för barn och unga 0-taxa vid bokningar i stadens idrottsanläggningar.

Enligt allmänna förutsättningar för bidrag till föreningar med barn- och ungdomsverksamhet i Stockholms stad, ska föreningar vara uppbyggda och fungera enligt demokratiska principer och värderingar och verksamheten ska följa intentionerna i FN:s barnkonvention. Föreningarnas verksamhet ska vara öppen för alla. Barn och ungdomar ska i föreningsarbetet ges möjlighet att delta och påverka för att därmed få träning i demokratiska arbetsformer. Föreningsstödet ska också riktas så att stadens integrationsarbete utvecklas.

Idrottsnämnden har ett ansvar att tillse att stadens stöd till föreningslivet inte missbrukas och i värsta fall används för kriminella och våldsbejakande extremistiska syften. Idrottsnämnden bidrar till stadens arbete mot våldsbejakande extremism genom att kontrollera att föreningar som söker bidrag uppfyller kraven för bidragsgivning. I detta ingår även omvärldsbevakning som bland annat innebär att följa uppgifter i media om organisationer och föreningar med en våldsbejakande och extremistisk agenda.

Idrottsnämnden kommer under 2017 att genomföra en översyn av och förstärka kontrollen av bidragsmottagande föreningar. Det innebär bland annat utökad granskning av stadgar och andra föreningshandlingar för att se om föreningarna uppfyller förutsättningarna ovan för att få bidrag. Vidare ska antalet verksamhetskontroller utökas, med besök hos föreningars verksamheter, för att se om uppgiven verksamhet bedrivs och att den vänder sig till rätt målgrupp. Under 2017 ska idrottsnämnden även genomföra en översyn av bidragsreglerna för föreningsstöd, som bland annat syftar till att underlätta uppföljning och kontroll av bidragsgivningen.

För stöd och samverkan gällande rutiner och riktlinjer för föreningsbidrag kan samordnaren för föreningsstöd på idrottsförvaltningen kontaktas.

Utbildning

Det behövs en bred medvetenhet om problematiken bland berörda medarbetare. Utbildning ska erbjudas till anställda för att utveckla kompetensen kring hur identifieringen av extremistiska miljöer och individer bäst görs och vilka insatser och åtgärder som är mest lämpliga att genomföra. En stadsövergripande utvecklingsplan är under beredning. Utbildning ska genomföras i samverkan mellan stadsledningskontoret och förvaltningarna. Idrottsförvaltningens chefer och personal verksamma i stadens sju lokala utvecklingsområden deltar under höstens utbildningstillfällen.

Uppföljning

Att handlingsplanen är uppdaterad och efterföljs ska årligen följas upp inom ramen för verksamhetsberättelse och bokslut.

Förvaltningens samordnare informerar och uppdaterar idrottsförvaltningens personal om utvecklingen i arbetet mot våldsbejakande extremism.

Medarbetare i berörda verksamheter rapporterar misstanke om extremistiska rörelser och uttryck till förvaltningens samordnare.

Samverkan

Den nationella samordnarens huvuduppdrag är att stödja och stärka lokal samverkan för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism.

Stadsledningskontorets samordnare mot våldsbejakande extremism leder erfarenhets och- kunskapsutbytet för förvaltningarnas samordnare över Stockholms stad. Detta innebär att förvaltningarnas samordnare - genom kommunbesök, dialogmöten och anordnande av konferenser – kontinuerligt inhämtar nya kunskaper.

Lokalt samverkar idrottsförvaltningens personal utifrån verksamhetens geografiska placering med civilsamhället och stadsdelsförvaltningens lokala samverkanskontakter. De lokala organisationerna är vitala delar i alla aspekter av brottsbekämpning. Polisen men också civilsamhället kan ge råd och stöd då det gäller att identifiera och stödja personer i riskzonen.

Aktiviteter

Aktivitet	Genomförs	Klar t	Ansvarig
Utbildning av chefer och personal verksamma i stadens sju lokala utvecklingsområden	Hösten 2017	31/12 2017	Avdelningen för idrottsverksamhet, Utvecklingsavdelningen
Översyn av kontroller av föreningsbidrag	Hösten 2017	31/12 2017	Utvecklingsavdelningen
Idrottsförvaltningen deltar i det stadsövergripande nätverket mot våldsbejakande extremism	Kontinuerligt		Utvecklingsavdelningen